

EUROPA

Europa este geologic și geografic o peninsulă, formând cincimea vestică a Eurasiei. Este considerată în general ca un continent de sine stătător, deși aceasta este mai mult o definiție culturală decât una pur geografică. Europa este mărginită la vest de oceanul Atlantic, oceanul Arctic la nord, munții Urali și râul Ural la est, marea Caspică, munții Caucaz și marea Neagră la sud-est și marea Mediterană la sud.

Ca mărime, Europa este penultimul continent din lume, fiind puțin mai mare decât Oceania, cu o suprafață de 10.600.000 km². Ca populație este al doilea continent în lume, după Asia, cu aproximativ 700.000.000 de locuitori, sau 11% din populația lumii.

Articol principal: Istoria Europei

Europa are o istorie lungă a unor mari reușite culturale și economice, începând din Epoca Bronzului. Originile culturii vestice sunt în mod general atribuite grecilor antici și Imperiului Roman, care a supus întreg continentul pentru mai multe secole. După declinul Imperiului Roman, Europa a intrat într-o perioadă de stagnare, cunoscută cu numele de Evul Mediu, care s-a terminat prin fenomenul numit Renaștere și prin Noii Monarhi, ce aveau să marcheze noi descoperiri, explorări și creșterea cunoștințelor științifice. Din secolul XV, națiunile europene, în special Spania, Portugalia, Franța și Marea Britanie, au construit mari imperii coloniale, cu dependențe în Africa, Americi și Asia. Revoluția Industrială a început în secolul XVIII, ducând la o prosperitate sporită și deci la o creștere în populație. După Al Doilea Război Mondial și până la sfârșitul Războiului rece, Europa a fost împărțită în două mari blocuri politice și economice: Națiunile comuniste din Europa de Est și țările capitaliste din Europa de Vest. În jurul anului 1990, blocul estic s-a fărâmițat

Geografic, Europa este formată din următoarele 45 de țări (în ordine alfabetică):

- Albania
- Andorra
- Austria
- Belgia
- Belarus
- Bosnia și Herțegovina
- Bulgaria
- Croația
- Cipru
- Danemarca
- Elveția
- Estonia

- Finlanda
- Franța
- Germania
- Grecia
- Irlanda
- Islanda
- Italia
- Letonia
- Liechtenstein
- Lituania
- Luxemburg
- Macedonia

- Malta
- Muntenegru
- Regatul Unit
- Moldova
- Monaco
- Norvegia
- Olanda
- Polonia
- Portugalia
- Republica Cehă
- România
- Rusia
- San Marino
- Serbia
- Slovacia
- Slovenia
- Spania
- Suedia
- Turcia
- Ucraina
- Ungaria
- Vatican

Mări și oceane

- Marea Baltică
- Marea Nordului
- Marea Neagră
- Marea Mediterană
- Oceanul Atlantic

Populația europeană este de rasă albă sau caucaziană, împărțită în două mari grupuri subetnice, cel format de nordici, care au o culoare a pielii de un alb clar cu influențe de roz, părul blond și ochii între albaștri și verzi, și mediteraneenii care pot avea pielea de un alb clar până la culori maronii închise, cu părul de culoare castaniu închis sau chiar negru și cu ochii de diverse culori, dar mai ales castaniu închis. Ambele grupuri dețin indivizi cu păr creț.

Au fost multe grupuri etnice, cele care au invadat continentul european, dintre care cele mai importante sunt dacii, celții, germanii, vikingii, latinii sau romanii, etruscii, ibericii, elenii și grecii, slavii etc. din cei considerați legitimi ai acestui continent, dar și imigranți din continentul asiatic (arabi, evrei, fenicieni, asirieni, țigani etc.).

În Europa din zilele noastre există și alte tipuri de emigranți între cei asiatici și din orientul îndepărtat, și anume africanii și latino-americanii. Estimările cele mai blânde ale ONU prevăd 70 de milioane de imigranți până în 2050, în condițiile în care populația tradițională a Europei va scădea până în jur de 300 de milioane (<http://www.france.diplomatie.fr/europe/actual/chevenement.gb.html>). Astfel nu este exclusă transformarea "bătrânului continent" într-o a doua Americă și dispariția unei culturi proprii milenare

Granițele României de astăzi includ o mare parte din teritoriul statului antic Dacia. În vremea lui Burebista aceasta cuprindea și vaste teritorii la sudul Dunării, la răsărit de Nistru și vest de Tisa (până la Alpi. Sub regele dac Decebal Dacia era deja în mare parte cucerită de romani, care aveau control asupra teritoriilor de la sud de Dunăre (Moesia și Dardania), asupra Panoniei (între Tisa și Alpi) și a regiunii sudice dintre cursul inferior al Prutului și Marea Azov. Dacia lui Decebal a fost și ea în mare parte ocupată de către Imperiul Roman în anul 106 (împăratul Traian) care ulterior s-a retras din Dacia nord-dunăreană în perioada 270-275 (sub împăratul Aurelian). În acea perioadă numele Dacia a continuat să se folosească pentru două provincii romane sud-dunărene (din Serbia și Bulgaria de astăzi), dar și pentru teritoriul de la nord de Dunăre. În același timp, pentru regiunea dintre Marea Adriatică, Marea Neagră, Marea Marmara și Marea Egee se încetățenea termenul de "Romania", de la care vine și numele actual de România.

Nicolae Iorga, pe baza izvoarelor istorice studiate o viață, concluzionează în Istoria românilor, publicată în parte postum, că poporul român s-a format "între Carpații beșkizi și Pelopones și de la Marea Adriatică la Marea Neagră." Această constatare este făcută și de P. P. Panaitescu, Silviu Dragomir și alții, cu formula etnografică românii sunt urmașii traco-ilirilor romanizați. Părintele Dumitru Stăniloae observă că romanizarea - subiectul unor dezbateri vaste - s-a realizat în primul rând prin Creștinarea traco-ilirilor, proces care determina și romanizarea și deschidea calea către o latinizare adevărată și pentru cei din apropierea comunităților creștine.

Invazia slavă din sec. VII va avea două efecte devastatoare pentru români. Întâi, va permite grecilor să transforme Romania în Imperiu romaic, adică grecesc (prin

termenul de romanic se arăta continuitatea prin greci a Imperiului roman). Apoi va separa pe românii din sudul Haemului (Munții Balcani), de cei din nord. Separarea va cunoaște o serie de întreruperi și mișcări de unificare, ca cea a Asăneștilor (sec. XII-XIII), fără a putea fi însă împiedicată până la capăt. Românii sudici - aromânii - vor rămâne separați de cei nordici. Alte ramuri ale poporului român - românii din Dalmația și Istria, cei din Crimeea, Zaporozhia și Caucaz - vor dispărea și ele, total sau aproape total, în decursul istoriei.

În Evul Mediu, populația de pe teritoriul actual al României trăia în trei principate distincte: Țara Românească, Moldova și Transilvania. În secolul 18, primele două (Moldova 1711, Țara Românească 1716) au fost vasale Imperiului Otoman, dar aveau autonomie internă, perioada cunoscută ca perioada domnitorilor fanarioti. Transilvania aparținea Ungariei, apoi Imperiului Otoman, apoi Imperiului Austro-Ungar, dar având de asemenea o autonomie largă.

Statul modern român a fost creat prin unirea dintre principatele Moldovei și Țării Românești, în anul 1859, odată cu alegerea concomitentă ca domnitor în ambele state a lui Alexandru Ioan Cuza. Acesta a fost nevoit să abdice în anul 1866 de către o largă coaliție a partidelor vremii, denumită și Monstruoasa Coaliție, datorită orientărilor politice diferite ale membrilor săi, care au reacționat astfel față de manifestările autoritare ale domnitorului. După înlăturarea lui Alexandru Ioan Cuza, conducerea țării a fost asigurată de o Locotenentă Domnească, aceasta fiind indirect responsabilă pentru perpetuarea Unirii. Aceasta nu fusese garantată decât pe parcursul domniei lui Cuza, momentul fiind depășit de introducerea unei case domnitoare străine, de Hohenzollern din ramura catolică: din 1881, regi. România a devenit independentă în urma participării la războiul ruso-turc din 1877-1878.

Țara își va mări teritoriul ca urmare a celui de-al doilea război balcanic, când în urma Păcii de la București (1913) se obține Cadrilaterul și a Primului Război Mondial, când Transilvania, Bucovina și Basarabia sunt obținute, în cea mai mare parte, prin aplicarea politicii "autodeterminării națiunilor" (principiile wilsoniene, cu inițiative locale și plebiscite), dar având ocazional aspectul unor campanii militare (1918-1919).

Basarabia, Bucovina de nord și Ținutul Herța au fost încorporate Uniunii Sovietice în 1940, recuperate în anul 1941 și apoi din nou încorporate în Uniunea Sovietică în anul 1944, iar astăzi se află în componența Republicii Moldova și a Ucrainei. În anul 1940, Cadrilaterul a fost restituit Bulgariei.

După cel de-Al Doilea Război Mondial, România va deveni o țară comunistă sub influența Uniunii Sovietice - contracarată, după cca. 1965, de o variantă autohtonă de regim comunist, ocazional, în probleme de politică externă, în opoziție cu URSS. Regimul a rămas îndepărtat de orice altă tentativă de reformă internă, întorcându-se la abordări dogmatice autoritare, cu manifestări represive, pe măsură ce era confruntat cu politicile de Perestroika. În decembrie 1989, la capătul unei serii de evenimente sângeroase, edificiul politic comunist s-a prăbușit.

Numele țării a fost Republica Populară România (RPR, 1947-1965) și Republica Socialistă România, (RSR, 1965-1989). Numele actual, România, datează din 1989.

După încheierea Războiului rece în 1989, România și-a îmbunătățit relațiile cu Europa, a aderat la OTAN în 2004 și este într-un stadiu avansat al integrării europene. Tratatul de aderare a României și Bulgariei la Uniunea Europeană a fost semnat de reprezentanții statelor membre și cei ai țărilor aderente în Luxemburg, la Abația Neumünster, pe 25 aprilie 2005, urmând să intre în vigoare la 1 ianuarie 2007. Procesul de ratificare al Tratatului de aderare este în plină desfășurare în parlamentele țărilor membre.

Vezi și: Președinții României, Regii României, Domnitori români, Integrarea României în Uniunea Europeană

Clima Europei

Clima Europei este determinată de așezarea sa (în cea mai mare parte) în zona temperată, de influența pe care o exercită Oceanul Atlantic, împreună cu curentul cald al Curentului Cald al Golfului și Marea Mediterană și de configurația reliefului și a tarmurilor.

Principalul factor de formare al climei Europei îl constituie însă circulația atmosferică deasupra acestui continent. Aceasta se dezvoltă sub influența a doi centri de acțiune permanenți: anticicloul dinamic subtropical al Azorelor și minima islandeză, iar în perioada rece și sub influența anticicloului termic eurasiatic.

Din punct de vedere climatic, Europa este situată între poziția de iarnă a frontului polar (care trece de-a lungul tarmului sudic al Mediteranei) și poziția de iarnă a frontului arctic (situat dincolo de tarmul nordic al Europei). După caracterul circulației atmosferice, Europa poate fi împărțită în două zone climatice: zona temperată, care cuprinde cea mai mare parte a continentului și zona subtropicală, despartite între ele prin lanțul Munților Pirinei, Alpi și Balcani, orientați vest-est.

Zona temperată se caracterizează printr-o activitate ciclonică foarte intensă, ce se dezvoltă de-a lungul frontului polar arctic, care determină marea variabilitate a timpului în cursul anului. Aceste fronturi se formează la întâlnirea maselor reci de aer arctic, cu cele de aer polar maritim mai calde, de deasupra Atlanticului, precum și la întâlnirea aerului tropical cu cel polar.

Deplasarea de la vest către est a ciclonilor provoacă intensificarea precipitațiilor pe versanții vestici. Frecvența ciclonilor scade treptat către est. Această influență se resimte în special în Europa de Vest. Partea estică a Europei, mai ales în perioada rece a anului, se află sub dominația anticicloului eurasiatic

(siberian), care determina formarea vanturilor reci si uscate de nord-est.

In Europa sudica, trecerea ciclonilor este mai frecventa iarna, cand se inregistreaza maximul de precipitatii. In cursul verii in aceasta zona predomina aerul tropical. Din aceasta cauza, conditiile climatice din timpul verii sunt apropiate de cele ale stepelor subtropicale, iar in cursul iernii, din cauza trecerii ciclonilor, conditiile climatice corespund cu cele ale zonei temperate.

Ca o consecinta a intinderii Europei in latitudine si a cresterii spre nord a oblicitatii razelor solare, cantitatea de caldura primita descreste de la sud spre nord. Descresterea este atenuata de marirea catre poli a duratei zilei, precum si de energia suplimentara, transportata de apele calde ale curentului Golfului.

Sub efectul incalzirii suprafetei subiacente in cursul anului, sistemele barice care influenteaza clima Europei se deplaseaza catre nord in timpul verii si spre sud, iarna.

Evolutia centrelor de actiune in cursul anului determina invazii frecvente de aer arctic, aer polar maritim, aer tropical maritim si aer tropical continental. Prin transformarea acestora, desupra regiunilor centrale si estice ale Europei se formeaza aerul polar continental.

Particularitatile de circulatie a aerului deasupra Europei creeaza conditii deosebite in ceea ce priveste temperatura si umezeala aerului, precipitatiile atmosferice etc.

Regimul temperaturii aerului, in special in anotimpul de iarna, este puternic influentat de vanturile de vest, care transporta mase de aer mai calde de deasupra Atlanticului (Curentul Golfului). Din aceasta cauza, directia izotermelor se aseamana in aceasta perioada mai mult cu cea a meridianelor.

Izoterma de 0°C a lunii ianuarie imparte continentul, din punct de vedere termic, in doua regiuni: de o parte Europa de vest si de sud, cu un climat mai cald, de nuanta maritima (in special iarna); de alta parte, Europa de est si de nord, cu o clima temperata continentală (ierni friguroase). Aceasta izoterma, impreuna cu cea de 10°C a lunii ianuarie, care trece prin sudul Peninsulelor: Iberica, Italica si Balcanica, delimiteaza regiunile calde ale Europei.

In timpul verii, Europa este marginita la nord de izoterma de $+10^{\circ}\text{C}$ a lunii iulie, care desparte regiunea de tundra de cea a padurilor de conifere.

Regimul precipitatiilor este, de asemenea, conditionat de circulatia maselor de aer si de relieful foarte variat al Europei. Ca efect al circulatiei vestice, care deplaseaza mase de aer umed, cantitatile maxime de precipitatii cad pe tarmurile apusene ale continentului si pe pantele vestice ale muntilor (in medie 1000...2000 mm pe an). Cele minime (in jur de 500 mm) se inregistreaza in zonele adapostite (campiile din partea estica, regiunile interioare ale Suediei si Finlandei).

Precipitatiile de iarna scad treptat de la vest catre est, din cauza slabirii activitatii ciclonice si a dezvoltarii anticiclonilor in aceeasi directie.

Din punctul de vedere al conditiilor climatice luate in ansamblu, determinate de caracterul circulatiei maselor de aer, Europa poate fi impartita in patru regiuni climatice: Europa nordica, vestica, estica si sudica (mediteraneana).

Clima Europei nordice (Islanda, Peninsula Scandinavica, Finlanda, precum si extremitatea nordica a partii europene a Rusiei) se formeaza in cea mai mare parte sub influenta aerului polar maritim de deasupra Oceanului Atlantic si a frecventelor patrunderi de aer arctic. In general, clima acestei regiuni este umeda si relativ blanda in partea vestica, datorita influentei Curentului cald al Golfului si ceva mai aspra in est, ca o consecinta a orientarii muntilor Scandinavici (NE-SV), care impiedica patrunderea spre rasarit a acestei influente. Regimul elementelor climatice se caracterizeaza prin uniformitate. Este specific numarul mic de zile senine intr-un an (pana la 50 de zile), in timp ce zilele noroase depasesc 300, cele mai multe fiind cu ceata.

Iarna predomina vanturile puternice dinspre vest si sud-vest, provocate de trecerea frecventa a ciclonilor, care transporta aerul mai cald de deasupra Oceanului Atlantic.

In timpul verii, cea mai mare frecventa o au vanturile dinspre nord, care, transportand mase reci de aer arctic, provoaca adeseori ingheturi, chiar in mijlocul perioadei calde a anului. Transformarea acestuia in aer polar continental se desfasoara lent in aceasta regiune, datorita intinselor paduri de conifere, care acopera suprafata pamantului si a numeroaselor lacuri, ce consuma o cantitate importanta de caldura in procesul evaporatiei. Din aceasta cauza, verile sunt racoroase (temperatura aerului sub 15°C).

Europa Vestica (Franta, Belgia, Olanda, Danemarca, Anglia si partea de sud a Norvegiei) se caracterizeaza printr-o clima mai dulce, cu iarna calda (peste 0°C) si vara racoroasa (intre 15 si 18°C). Aici predomina masele de aer polar maritim, cu o intensa activitate ciclonica in perioada rece a anului. In cadrul acestei regiuni climatice este caracteristica variatia anuala uniforma, atat a temperaturii cat si a precipitatiilor, amplitudini termice anuale intre 10 si 15°C si ploi in tot cursul anului, avand insa o frecventa mai mare toamna si iarna, cand activitatea ciclonica este mai intensa. Stratul de zapada este instabil.

Europa estica in care este situata si tara noastra se caracterizeaza printr-o clima temperata continentală. Vara este foarte calduroasa, iar iarna rece, fapt care determina mari amplitudini termice anuale.

Principala masa de aer o constituie aerul polar continental, care se formeaza in ramura europeana a anticiclonului de iarna asiatic, prin racirea si uscarea aerului polar maritim deasupra invelisului de zapada. In cursul iernii sunt frecvente inversiunile termice. De asemenea au loc invazii ale aerului arctic, care scad temperatura aerului pana sub -40°C. In timpul verii, in aceasta regiune se constata

prezenta maselor de aer tropical, care provin din regiunea mediteraneana, sau se formeaza in sudul Peninsulei Balcanice si in Campia Panonica, Campia Romana si in zona de stepa a teritoriului european al Rusiei. Formarea se produce atunci cand peste Europa domina anticicloul Azoric, sub forma unei dorsale de mare presiune, care creeaza conditii pentru producerea unor perioade mai lungi sau mai scurte de seceta. Cantitatea maxima de precipitatii se inregistreaza la sfarsitul primaverii si prima jumatate a verii.

Conditii climatice deosebite se observa pe coasta de sud a Crimeei. Aceste conditii se formeaza sub influenta muntilor care se opun invaziilor maselor de aer rece, din nord si sub influenta Marii Negre, a carei suprafata este iarna mai calda decat uscatul inconjurator. In felul acesta Marea Neagra contribuie iarna la intensificarea activitatii ciclonice din Marea Mediterana, iar vara la extinderea in aceasta zona a dorsalei anticicloului Azoric. Tipul special de clima care se creeaza aici, cu ierni foarte blande si ploioase si veri senine si uscate este asemanator tipului subtropical.

Intre regiunea de vest si cea de est se formeaza un climat de tranzitie (in Europa centrala), in care verile sunt mai calduroase decat in clima temperata maritima din vest, iar iernile sunt ceva mai calde decat in clima temperata continentală din est.

Europa sudica apartine din punct de vedere climatic zonei subtropicale. Ea este limitata la nord de puternice lanturi muntoase (Muntii Pirinei, Muntii Alpi si Muntii Balcani), care opresc invaziile de aer rece din nord. Acest aer arctic ocoleste lanturile de munti pe la vest si est, coborand brusc temperatura aerului. Ninsura care se produce in aceste cazuri formeaza un strat de zapada, care se mentine numai cateva zile in partile nordice ale regiunii.

In cursul verii, regiunea mediteraneana este expusa influentei aerului tropical, care in parte se formeaza pe 1°C . Perioadele de timp cald, senin si uscat sunt destul de lungi, iar nebulozitatea foarte redusa. Iarna, in jumatatea vestica a regiunii (Peninsulele Iberica si Italica), predomina aerul polar maritim, in partea estica a zonei subtropicale (Peninsula Balcanica) predomina aerul polar continental. Din aceasta cauza, temperatura aerului depaseste peste tot 0°C , cu exceptia partii centrale a Peninsulei Balcanice, unde coboara la $-1...-2^{\circ}\text{C}$. Precipitatiile cele mai bogate se inregistreaza iarna, datorita activitatii ciclonice care se dezvolta de-a lungul frontului polar, deplasat mult catre sud in acest anotimp. Ele depasesc 1 000 mm in regiunile vestice ale celor trei peninsule (pe versantii vestici ai Muntilor Alpi Dinarici ajung chiar la 3 000 mm) si scad sub 500 mm in partile estice

Continentul Europa

Pe glob, Europa este un continent important, deosebit de frumos si civilizatat.

Continentul Europa are o importanta istorica universala, deoarece aici au existat civilizatii antice, creatoare de mari valori materiale si spirituale cum ar fi Imperiul Roman sau Grecia. Putem spune deci,

ca Europa sta la baza civilizatiei, culturii, economiei, stiintei si tehnicii mondiale moderne.

Pentru a cunoaste Europa, trebuie sa-i cunoastem caracteristicile geografice si sa-i intelegem cultura si civilizatia, aflate intr-o continua evolutie.

Continentul nostru este inconjurat de oceane si mari la vest, sud si nord, dar este strans legat de continentul Asia prin muntii Ural.

Deoarece este inconjurat pe trei laturi de ape, continentul Europa, are aspectul unei mari peninsule.

Lungimea continentului de la est catre vest este de 5600km iar de la nord catre sud in linie dreapta de 3900km. Are o suprafata de 10.000.000km patrati si o populatie de 700.000.000 de locuitori.

Relieful Europei este foarte variat, acesta fiind unul dintre factorii ce influenteaza clima si duce la etajerea acesteia.

Europa este strabatuta de multe fluvii si rauri cu debite si lungimi impresionante cum sunt: Dunarea, Volga, Niprul, Rinul si altele.

Vegetatia Europei este puternic influentata de clima si multe zone de vegetatie naturala au fost transformate in terenuri agricole.

Fauna, este determinata de vegetatie deoarece aceasta ofera animalelor hrana si adapostul necesar existentei lor.

Solurile sunt diferite in functie de zona de vegetatie si clima, in Europa gasindu-se soluri brune, cenusii, argiloase, dar si cernoziom.

Popoarele din Europa, dupa origine si limba vorbita, se impart in: popoare romanice (italieni, spanioli, portughezi, francezi, romani.) popoare germanice (germani, englezi, olandezi, suedezi, norvegieni, danezi, islandezi.)

popoare slave (rusi, ucrainieni, polonezi, belarusi, bulgari, cehi, slovaci)

Alte popoare mai sunt: grecii, turcii, ungurii, finlandezii, albanezii, si irlandezii.

Europa este continentul cu cea mai mica populatie rurala.

Satele europene aveau odinioara functie agricola, dar in ultimele decenii si-au dezvoltat mineritul, industria, comertul, si turismul, devenind adevarate orasele.

In Europa, orasele erau cunoscute inca din timpul civilizatiei romane, iar aici avem multe exemple: Londra, Paris, Roma, Drobeta, Viena, si altele.

In prezent, cele mai mari orase ale Europei sunt: Moscova, Londra, Paris, Milano, Sankt Petersburg, Berlin, Madrid, Atena, Kiev, Viena, Hamburg, Barselona, Bucuresti, Budapesta etc.

Europa concentreaza cel mai mare numar de tari puternic industrializate cum ar fi: Franta, Germania, Regatul Unit al Marii Britanii, Italia, Federatia Rusa etc.

In Europa se gasesc minereuri de fier, carbune, hidrocarburi, minereuri neferoase, metale pretioase, roci de constructie si altele.

Transporturile au luat o amploare deosebita, atat transporturile pe uscat, cat si cele pe apa sau in aer.

Comunicatiile au cunoscut si ele o puternica dezvoltare, mai ales cele prin cablu si satelit.

In Europa, fiind multe tari cu economie dezvoltata, comertul a luat amploare deosebita, iar la export predomina produsele finite ca: nave maritime si fluviale, masini, avioane, produse chimice, produse alimentare si multe altele.

In prezent Europa, este cel mai vizitat continent, turismul cunoscand o dezvoltare fara precedent.